

М. И. Алымов, А. М. Кротов. – Москва : Международный университет природы, общества и человека «Дубна». – 2007. – 125 с. **3. Бучаченко А. Л.** Нанохимия – прямой путь к высоким технологиям нового века / А. Л. Бучаченко // Успехи химии. – 2003. – Т. 72. – № 5. – С. 419–437. **4. Малишев В.** Нанотехнологія та підготовка сучасного інженера в світлі реалізації принципів і завдань Болонського процесу / В. Малишев, Т. Лукашенко, Л. Липова // Освіта регіону / Політологія, психологія, комунікації. – 2011. – № 5. – С. 52–58. **5. Малишев В.** Розвиток науково-технічного прогресу – запорука майбутнього держави / В. Малишев, Т. Гладка // Освіта регіону. Політологія, психологія, комунікації. – 2012. – № 4 – С. 122–125. **6. Рыбалкина М.** Нанотехнологии для всех. [Электронный ресурс]. Режим доступа : www.nanonewsnet.ru. **7. Таланчук П.** Освіта ХХІ століття. Самовизначення особистості в контексті інтеграції України до європейського інтелектуального простору / П. Таланчук, В. Малишев, Л. Липова // Освіта регіону. Політологія, психологія, комунікації. – 2009. – № 3 – С. 206–213.

УДК 378. 147:614.253

Ілля Лукашук

ОСОБЛИВОСТІ, СТРУКТУРА І ЗМІСТ ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР НА ОСНОВІ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ

Лукашук І. М. Особливості, структура і зміст формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер на основі міжпредметних зв'язків.

У статті розкрито особливості, структуру і зміст формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер на основі міжпредметних зв'язків у процесі навчання хіміко-біологічних дисциплін у медичному коледжі. Проаналізовано деякі підходи дослідників до бачення особливостей підготовки медичної сестри. Виокремлено професійну спрямованість як основну особливість у формуванні фахової компетентності на основі міжпредметних зв'язків, яка передбачає вироблення у студентів умінь і навичок використовувати набуті знання в майбутній професійній діяльності.

Серед напрямів подальших наукових пошуків виокремлюємо проблему визначення сукупності організаційно-педагогічних умов, що забезпечують ефективність формування професійної компетентності майбутніх медичних сестер на основі міжпредметних зв'язків хіміко-біологічних і медичних дисциплін.

Ключові слова: медичні сестри, міжпредметні зв'язки, фахова компетентність, хіміко-біологічні дисципліни, компетентність.

Лукашук И. Н. Особенности, структура и содержание формирования профессиональной компетентности будущих медицинских сестер на основе межпредметных связей.

В статье раскрыты особенности, структура и содержание формирования профессиональной компетентности будущих медицинских сестер на основе межпредметных связей в процессе обучения химико-биологических дисциплин в медицинском колледже. Проанализированы некоторые подходы исследователей к видению особенностей подготовки медицинской сестры. Выделена профессиональная направленность как основная особенность в формировании профессиональной компетентности на основе межпредметных связей, которая предполагает выработку у студентов умений и навыков использовать приобретенные знания в будущей профессиональной деятельности.

Среди направлений дальнейших научных поисков выделяем проблему определения совокупности организационно-педагогических условий, обеспечивающих эффективность формирования профессиональной компетентности будущих медицинских сестер на основе межпредметных связей химико-биологических и медицинских дисциплин.

Ключевые слова: медицинские сестры, межпредметные связи, профессиональная

Lukashchuk I. N. Features, structure and content of formation of professional competence of nurses based on interdisciplinary communications.

The article describes the features, structure and content of formation of professional competence of nurses based on interdisciplinary communications in teaching chemical and biological disciplines in medical colleges. We analyzed the approaches of researchers to the peculiarities of preparation of nurses and their experience in formation of professional competence. Professional orientation is shown as the main feature in the formation of professional competence based on interdisciplinary communications, which provides the students' skills development for implementation of the acquired knowledge in their future careers. It is indicated that personal qualities and outlook of students also influence the formation of professional competence of future nurse. The structure of formation of fundamentals of the professional competence of nurses based on interdisciplinary communications in teaching chemical and biological sciences is shown in the article. Based on experience and analysis of studies, we have identified components of formation of readiness of professional activities of a nurse: motivational, cognitive, organizational and activity. The research allowed to solve on theoretical level an actual scientific problem of increasing the efficiency of formation of fundamentals of the professional competence of nurses during studying chemical and biological disciplines in terms of interdisciplinary communications.

The areas of further research is in determination of organizational and pedagogical conditions that ensure the effectiveness of formation of fundamentals of the professional competence of nurses based on interdisciplinary communications of chemical-biological and medical sciences.

Key words: nurses, interdisciplinary communications, professional competence, chemical-biological sciences, competence.

У період проведення євроінтеграційних процесів, що відбуваються в нашій країні, та реформ у ключових галузях економіки і викликами, які зумовлені військовими діями в зоні проведення АТО, стратегічним завданням системи охорони здоров'я України є забезпечення якості надання медсестринської допомоги громадянам держави. Виконання цього завдання нерозривно поєднано із професійною підготовкою кваліфікованих спеціалістів медсестринських служб з одночасною реалізацією всіх потенційних можливостей і задатків особистості. Саме тому особливої актуальності набуває компетентнісний підхід, який об'єднує в єдине ціле освітній процес та його осмислення, що дозволяє розкрити професійні якості майбутньої медичної сестри з усіх сторін. Основною ідеєю такого підходу є те, що результат навчання – це не окремо взяті знання, уміння та навички, а спроможність та готовність конкретної людини до вискоєфективної продуктивної діяльності в різноманітних ситуаціях. Ми вважаємо, що підготовка медичної сестри розпочинається вже після того, як абітурієнт переступить поріг медичного навчального закладу, ставши студентом, а компетентною медичною сестрою зможе стати навчаючись в оточенні атмосфери міжпредметних зв'язків вектор яких спрямований на спеціальні дисципліни, зокрема хіміко-біологічні дисципліни.

Актуальність проблеми формування професійної компетентності майбутніх медичних сестер на основі міжпредметних зв'язків у часи розвитку та становлення ступеневої медсестринської освіти та переходу на нове трирівневе медичне обслуговування зумовлена необхідністю: підняття ролі та престижу медсестринської діяльності в суспільстві; забезпечення високої якості підготовки медичної сестри, конкурентоспроможної на ринку надання медичних послуг; використання компетентнісного й особистісно зорієнтованого підходів до організації цілісного освітнього процесу підготовки медичної сестри; оптимізацією навчально-виховного процесу згідно з основними принципами навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми і яким присвячується стаття, надає змогу зауважити, що науковці та педагогі-

дослідники визначають різні аспекти формування фахової компетентності. Аналіз науково-педагогічних робіт засвідчує, що в теорії та практиці професійної освіти розглядаються такі аспекти досліджуваної проблеми: досягнення професіоналізму через професійну компетентність (О. Антонова, І. Бех, Ю. Варданян, О. Дубасенюк, І. Зязюн, Е. Нікітіна, І. Родигіна, Н. Юдзіонюк), особистісні якості як складовий компонент професійної компетентності, їх розвиток і вдосконалення (Л. Анциферова, Ю. Бабанський, В. Безпалько, А. Вербицький, С. Лісова, С. Яценко), формування компетентності як системи сформованих компетенцій (Ф. Петрова, С. Пільова, А. Присяжна, М. Рудіна), компетентнісний підхід як інтегральне об'єднання професійної, соціальної, комунікативної компетентностей (Н. Бібік, О. Митник, О. Овчарук, О. Пометун, О. Савченко), професійна компетентність як результат сформованих знань, умінь, навичок, професійно важливих особистісних якостей (С. Вітвицька, Є. Павлютенкова, С. Пільова, Р. Чубук).

Проблемні питання медсестринської освіти та практики, реформування медсестринської освіти в Україні присвячені праці М. Банчук, Г. Васяновича, Ю. Віленського, О. Грандо, І. Губенко, В. Лойко, Р. Сабадишина, Т. Чернишенко, В. Шатило, М. Шегедин. Протягом останніх років з'явилися публікації та дисертаційні праці з питань професійної компетентності медичних сестер М. Дем'янчук, І. Радзієвська, О. Шавальова, З. Шарлович.

Здійснений аналіз наукових досліджень дає підстави стверджувати, що проблема формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер на основі міжпредметних зв'язків не була окремо дослідженою як у теоретичному, так і практичному аспектах, а її відображення в наукових джерелах висвітлено частково. На підставі цього *метою статті* є аналіз і розкриття нашого бачення особливостей, структури і змісту формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер на основі міжпредметних зв'язків у процесі навчання хіміко-біологічних дисциплін.

Проблеми збереження здоров'я та життя, які гостро постають у світі та в нашій країні, вказують, що питання вдосконалення й оновлення професійної підготовки майбутніх медичних сестер потребує поглибленого вивчення й удосконалення. Про це свідчить низка ґрунтовних досліджень професійної підготовки майбутніх медичних сестер у Житомирському інституті медсестринства (В. Копетчук, О. Свиридчук, В. Шатило), Одеському державному медичному університеті (І. Костенко), Тернопільському державному медичному університеті імені І. Горбачовського (Л. Ковальчук, І. Мисула, К. Пашко). Аналіз розвідок дозволяє висновувати, що потреба в пошуку шляхів удосконалення підготовки майбутніх медичних сестер, які сприятимуть формуванню у студентів основ професійної компетентності. Підтвердження цього знаходимо в доповіді про стан здоров'я [14], де підкреслено, що для усунення ризиків на шляху досягнення національних і глобальних цілей у галузі охорони здоров'я необхідно створити контингент кваліфікованих, цілеспрямованих й авторитетних працівників охорони здоров'я. Занепокоєння також викликають кадрові питання забезпечення медичними сестрами. Як вказано в дослідженні М. Дем'янчука [11, с. 17], динаміка кількості фахівців медсестринської справи за останні 15 років має тенденції до зменшення, що відображено в табл. 1.

Таблиця 1.

Характеристика кадрового потенціалу фахівців медсестринської справи в Україні (за матеріалами М. Дем'янчука)

Ознака для аналізу	Рік проведення статистичного аналізу					
	1995	2000	2005	2008	2010	2011
Усього середнього медичного персоналу (у тис. осіб)	540	486	438,8	430	428,7	421
Укомплектованість штатних посад фізичними особами (у %)	86,3	101,0	97,6	95,2	95,2	94,5
Особи пенсійного віку (у %)	12,1	10,4	13,5	14,8	15,8	16,1

Підтвердження цього знаходимо в аналітичній доповіді Т. Авраменко [1, с. 14], який зазначає, що нині не вкомплектовано понад 24 тис. штатних посад середнього медичного персоналу. Загалом по Україні спостерігається недостатня кількість середнього медичного персоналу як в абсолютному значенні, так і в співвідношенні з кількістю штатних посад лікаря. Це викликає дисбаланс у системі надання якісної медичної допомоги, обмежує можливості розвитку таких напрямів галузі охорони здоров'я, як сестринський догляд на дому, патронажна служба, реабілітація тощо, та потребує активізації підготовки фахівців медсестринської справи. В умовах, що склалися, наявні деякі особливості підготовки медичних сестер, на які ми вказували раніше [7; 8] та які виокремлюють інші дослідники. Серед них нам імпонує методика формування професійної компетентності у процесі практичної підготовки, що запропонована І. Губенко та ін. [11], адже особливість полягає саме в підході до її формування. Такий підхід нам є близьким, оскільки в навчанні хіміко-біологічних дисциплін також передбачене навчання у формі виконання лабораторних та практичних занять у виконанні яких найкраще реалізувати міжпредметні зв'язки, орієнтовані на медичну теорію та практику. Дослідники зазначають, що якість сформованості професійної компетентності ґрунтується на таких чинниках: глибока базова медична освіта; обов'язкова достатня практична підготовка; робота згідно з принципами «доказової медицини»; дотримання стандартів виконання медсестринських маніпуляцій; безперервність процесів навчання та професійного вдосконалення.

Особливість такого підходу полягає в організації навчально-виховного процесу, орієнтованого на пацієнта. Він повинен охоплювати не менше трьох галузей знань:

- 1) контекстну: використання для кожного контакту з пацієнтом біопсихосоціального підходу;
- 2) етичних особливостей: підтримання професійної компетентності (наукової та етичної);
- 3) наукову: застосування критичного та науково обґрунтованого підходу до своєї практичної діяльності.

Якщо заглибитися в аналіз такого підходу, можна чітко прослідкувати не тільки формування професійної компетентності, але й особливої форми мислення – клінічного мислення, що є вкрай важливим для медсестри-практика та перспективи реалізації нею ступеневої освіти, оскільки значна частина випускників коледжу продовжують навчання у вищих медичних навчальних закладах.

З-поміж останніх педагогічних досліджень привертає увагу дисертаційна праця І. Махновської, у якій виокремлено особливості ступеневої медсестринської освіти в Україні порівняно з міжнародними аналогами. Серед них [10, с. 50]:

- відсутній рівень молодшої медичної сестри (ліцензована медична сестра, помічник медичної сестри, зареєстрована медична сестра);
- підготовка дипломованих медичних сестер здійснюється протягом 4 (на базі базової середньої освіти, після 9 класу) та 3 (на базі повної середньої освіти, після 11 класу) років;
- навчання медсестер-бакалаврів відбувається впродовж 1 (на базі ОКР «Медична сестра») та 2 (на базі повної середньої освіти) років;
- підготовка магістрів сестринської справи має вузьку спеціалізацію й передбачає здобуття кваліфікації «Науковий співробітник» лише за двома спеціальностями: «Сестринська справа» й «Акушерство»;
- спеціальність «Медсестринство» не затверджена як наукова, що позбавляє можливості створювати спеціалізовані вчені ради із захисту дисертацій за окресленою спеціальністю та запроваджувати аспірантуру й докторантуру;
- відсутній рівень доктора наук з медсестринства (доктора філософії).

Розуміння наведених особливостей надає підстави для подальшої глибокої модернізації медсестринської освіти, яка передбачає можливість отримання одразу кількох магістерських ступенів; різноманітним спеціалізацій; правом вибору студентами найбільш прийнятної програми за типом підготовки і способом навчання; доступністю за термінами

навчання (1 рік); високим контролем якості освіти та високим академічним рівнем ступенів, що присуджуються; професійною орієнтованістю освіти за рахунок тісних зв'язків більшості університетських факультетів з роботодавцями; визнанням ступенів, які присуджуються вищими навчальними закладами, переважною більшістю країн світу [6].

Здійснивши аналіз робіт педагогів-дослідників, хочемо виокремити основну, на наш погляд, особливість у формуванні фахової компетентності майбутньої медичної сестри у процесі навчання хіміко-біологічних дисциплін на основі міжпредметних зв'язків – професійну спрямованість, яка передбачає вироблення у студентів умінь і навичок використовувати набуті знання в майбутній професійній діяльності.

Щодо розкриття змісту формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер на основі міжпредметних зв'язків, то воно перебуває в площині розуміння сутності основних дифініцій «фахова компетентність» та «міжпредметні зв'язки». Хоча ми вже розглядали тлумачення та наше розуміння цих термінів у роботах, що раніше опубліковані [7; 8; 9], все ж вважаємо, що для повноти розуміння потрібно зробити деякі важливі для нашого дослідження узагальнення. Зокрема, професійна компетентність особистості є складним системним утворенням, основними елементами якої є: підсистема професійних знань як логічна системна інформація про навколишній і внутрішній світ людини, зафіксована в її свідомості; підсистема професійних умінь як психічних утворень, що полягають у засвоєнні людиною способів і технік професійної діяльності; підсистема професійних навичок – дії, сформовані у процесі повторення певних операцій і доведені до автоматизму; підсистема професійних позицій як сукупності сформованих установок і орієнтацій, ставлень та оцінок внутрішнього і навколишнього досвіду, реальності і перспектив, а також домагань, які визначають характер професійної діяльності і поведінки фахівця; підсистема індивідуально-психологічних особливостей фахівця – поєднання різних структурно-функціональних компонентів психіки, які визначають індивідуальність, стиль професійної діяльності, поведінки і виявляються у професійних якостях особистості; підсистема акмеологічних інваріант – внутрішніх збудників, які зумовлюють потребу фахівця в постійному саморозвитку, творчості та самовдосконаленні [12, с. 334–335]. Водночас Т. Браже наголошує на тому [2], що професійна компетентність медичної сестри, яка працює в системі «людина – людина», визначається базовими знаннями та вміннями, ціннісними орієнтирами фахівця, мотивами його діяльності, розумінням себе самого у світі і світу навколо себе, стилем стосунків з людьми, загальною культурою, здатністю до розвитку творчого потенціалу.

Узявши за основу ці судження, ми поділяємо думку І. Радзівської [13, с. 10] про те, що формування компонентів основ професійної компетентності медичної сестри в умовах міжпредметних зв'язків відбувається через сукупність знань, умінь та навичок, набутих нею у процесі теоретичного навчання та практичної діяльності: «знання» – формуються на етапі теоретичного навчання, те, що студент знає і пам'ятає; «уміння» – формуються у процесі вивчення фахових дисциплін, те, що студент може, за необхідності, виконати; «навички» – формуються під час практичного навчання, це добре відпрацьовані і доведені до автоматизму уміння; для медичної сестри це – виконання медсестринських маніпуляцій. З позиції нашого дослідження ці судження є дієвими, оскільки прекрасно реалізуються в умовах навчання хіміко-біологічних дисциплін у медичному коледжі з використанням міжпредметних зв'язків і сприяють досягненню позитивних результатів. Водночас ми вважаємо, що вміння та навички майбутньої медичної сестри формуються не тільки у процесі вивчення медичних дисциплін, але й фундаментальних, серед яких чільними є хіміко-біологічні. Одним із підтверджень цьому є вивчення теми розчини, під час засвоєння якої студенти оволодівають знаннями, вміннями та навичками приготування, розведення, змішування розчинів, які безпосередньо використовуються медичною сестрою при проведенні медичних призначень.

Ураховуючи те, що формування фахової компетентності відбувається на основі міжпредметних зв'язків, ми вважаємо, що світогляд та особисті якості студента також є важливими в цьому процесі, проте на початку навчання не такими значущими, як знання,

уміння та навички. З урахуванням цих складників у вивченні хіміко-біологічних дисциплін у медичному коледжі можливий розвиток низки професійно важливих якостей особистості майбутньої медичної сестри: уваги, вольових якостей, усіх видів пам'яті, сприйняття, клінічного мислення, мовлення, світогляду, уміння вчитися, тобто тих якостей, які передбачені етичним кодексом медичної сестри України.

Оскільки хіміко-біологічні дисципліни вивчаються протягом перших семестрів, у студентів ще не може бути сформована професійна компетентність у цілому, оскільки вони ще не вивчають у цей період більшості фахових дисциплін. Через це формування професійної підготовки майбутніх медичних сестер на цьому етапі навчання в коледжі визначаємо як опанування студентами основ професійної компетентності. Важливим аспектом формування основ фахової компетентності є засвоєння майбутнім фахівцем загальноосвітніх, фундаментальних та інших дисциплін. Тому міжпредметні зв'язки та міждисциплінарна інтеграція, на думку науковців, мають особливе значення для становлення особистості й визначає специфіку професійно-практичної підготовки медичних сестер [4].

Виходячи із цього, структуру формування основ фахової компетентності медичних сестер на основі міжпредметних зв'язків ми потрактуємо так (рис. 1.).

Уважаємо за потрібне коротко описати запропонований підхід до визначення рівнів готовності в аналізованій структурі як до оцінки результату виконання завдання формування компонентів основ професійної компетентності медичної сестри в умовах міжпредметних зв'язків, оскільки в одних джерелах спостерігаємо їх три, а в інших чотири. Зокрема Р. Гуревич [3] указує, що ефективна оцінка результатів формування професійної компетентності досягається за допомогою застосування педагогічного інструментарію, що відповідає рівням професійної компетентності: базовий рівень компетентності (рівень представлення, розуміння і початкової готовності до реалізації професійних функцій); середній рівень компетентності (рівень якісного виконання посадових функцій); вищий рівень компетентності (рівень креативної екстраполяції).

На протигагу цьому М. Дем'янчук [11, с. 77] висловлює думку, що кількість рівнів доцільно збільшити, щоб вони відповідали таким оцінкам результативності підготовки студентів у вітчизняній вищій школі, як відмінно, добре, задовільно, незадовільно. Ми обираємо підхід Р. Гуревича із міркувань, що медична сестра не повинна мати елементарний рівень сформованості основ професійної компетентності, оскільки майбутня її діяльність пов'язана із здоров'ям та життям людей.

Міжпредметні зв'язки в цій структурі мають місце в цільовому блоку та визначають медичне спрямування хіміко-біологічних знань, умінь та навичок. Відтак діяльність викладачів та студентів в умовах міжпредметності максимально наповнюється медичним змістом. Такий підхід надає змогу студенту чітко визначити роль і місце знань хіміко-біологічних дисциплін у майбутній професійній діяльності, значною мірою посилює мотивацію.

Центровим в авторській схемі є змістовий блок, що об'єднує компоненти формування готовності до професійної діяльності медичної сестри, який містить: мотиваційний, когнітивний, організаційний та діяльнісний компоненти.

Оскільки мотиваційний компонент охоплює цінності, мотиви, інтереси та потреби медичної сестри, а мотиви – це внутрішні пориви до того чи іншого виду активності, пов'язані із задоволенням певної потреби; суб'єктивна причина (усвідомлена чи неусвідомлена) тієї чи тієї поведінки, дії людини; психічне явище, що безпосередньо спонукає людину до вибору того чи того способу дії та його здійснення [15, с. 83], то завдання викладачів хіміко-біологічних дисциплін ми вбачаємо в підвищенні мотивації студентів шляхом орієнтації на міжпредметні зв'язки та професійну спрямованість із чітким окресленням місця та ролі цих дисциплін у професійній діяльності. Стійкість, глибина і широта професійних інтересів і медичних ідеалів визначається професійною спрямованістю. Ступінь сформованості професійного інтересу визначає характер роботи майбутнього фахівця над собою задля використання своїх можливостей і здібностей.

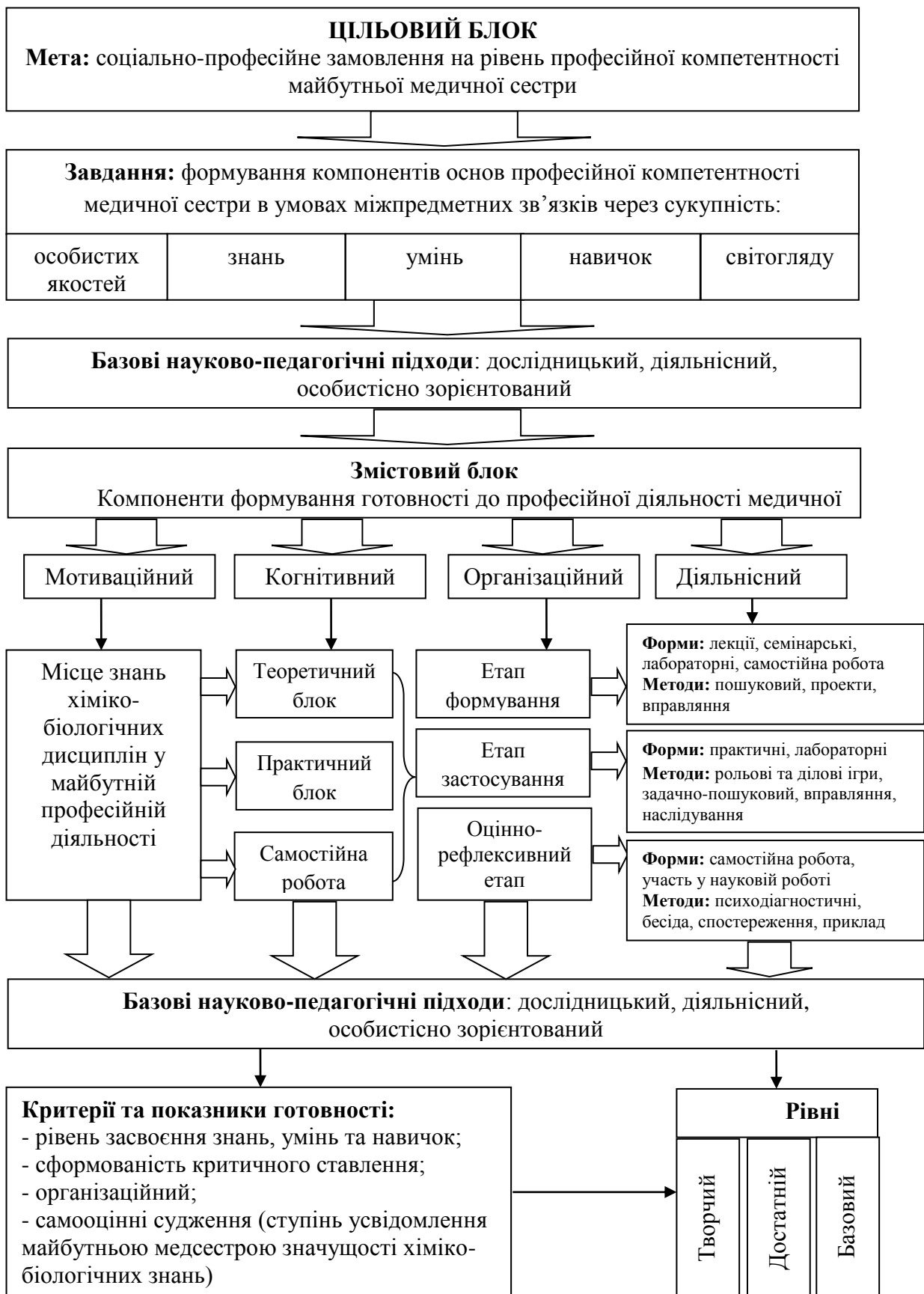

Рис. 1. Структура формування основ фахової компетентності майбутніх медичних сестер на основі міжпредметних зв'язків у процесі навчання хіміко-біологічних дисциплін

Когнітивний компонент лежить у площині законів та понять доказової медицини, її теорії та практики і догляду за хворими. Медична сестра зобов'язана діяти певній ситуації згідно з протоколами з догляду за пацієнтом та виконання основних медичних процедур та маніпуляцій. Ці дії передбачають теоретичні знання та практичні вміння і навички, що чітко є окресленими в алгоритмі дій. Саме ці підвалини закладаються викладачами хіміко-біологічних дисциплін з моменту, коли студент переступає поріг хімічної або біологічної лабораторії, у процесі дослідницької його діяльності на цих заняттях.

Організаційний компонент передбачає вміння медичної сестри, які вона використовує в повсякденній практичній діяльності. З позиції навчання хіміко-біологічних дисциплін ми насамперед виокремлюємо пропагування гігієнічних норм, організацію профілактичних заходів, навчання основ здорового способу життя, раціонального збалансованого та повноцінного харчування, рухової активності та фізичного виховання і культури; організувати самоосвіту як пацієнтів, так і членів їх родини з питань обізнаності елементів здорового способу життя; відповідальності за своє здоров'я тощо.

Здатність оперативно, а часто превентивно знаходити правильні рішення в екстремальних ситуаціях у межах клініки та поза нею медичній сестрі забезпечує діяльнісний компонент професійної компетентності, який передбачає відповідні професійні вміння. Такі вміння ми намагаємося формувати із самого початку навчання в коледжі під час виконання практичних та лабораторних робіт у процесі навчання хіміко-біологічних дисциплін. Особливий ефект у цьому напрямку отримуємо при розв'язанні ситуативних завдань із професійним змістом.

Проведене дослідження дозволило розв'язати актуальну наукову проблему підвищення ефективності формування основ професійної компетентності та сформулювати деякі *висновки*: громадяни нашої держави в очікуванні на медичну сестру, яка володіє системою професійних знань і вмінь, уміє підтримувати високий рівень фахової підготовки, ознайомена із сучасними досягненнями догляду за хворими на національному та світовому рівнях та володіє ними, прагне постійного саморозвитку та самовдосконалення, тобто є готовою до надання якісних медичних послуг; формування основ професійної компетентності в умовах міжпредметних зв'язків у процесі навчання хіміко-біологічних дисциплін відбувається з дотриманням педагогічних принципів поетапно, від початку вивчення шкільного курсу хіміко-біологічних дисциплін до медичної біології та медичної хімії.

Перспективи подальших розвідок в означеному напрямку вбачаємо у визначенні сукупності організаційно-педагогічних умов, що забезпечують ефективність формування професійної компетентності майбутньої медичної сестри на основі міжпредметних зв'язків хіміко-біологічних і медичних дисциплін.

Література

1. Авраменко Т. П. Кадрова політика у реформування сфери охорони здоров'я: аналітична доповідь / Т. П. Авраменко. – Київ : НІСД, 2012. – 35 с. **2. Браже Т. Г.** Основные принципы совершенствования профессиональной квалификации учителей в ИИУ / Т. Г. Браже // Совершенствование профессиональных знаний и умений учителя в процессе повышения его квалификации: Сб. научных трудов. – Москва : АПН СССР, 1982. – С. 18–33. **3. Гуревич Р. С.** Як визначити рівень професійної компетентності персоналу? [Електронний ресурс] / Р. С. Гуревич // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2011. – № 1. – С. 31–36. – Режим доступу до журналу : http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/548/1/TPUSS_2011_1_Gurevich_Yak%20vyznachyty%20riven.pdf **4. Давиденко О. В.** Міжпредметні зв'язки та інтеграція у професійно-практичній підготовці медичних сестер / О. В. Давиденко, Н. С. Соколова // Вища освіта в медсестринстві: проблеми і перспективи : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Житомир, 10–11 листоп. 2011 р.) / відп. ред. В. Й. Шатило. – Житомир : Полісся, 2011. – С. 86. **5. Дем'янчук М. Р.** Підготовка бакалаврів сестринської справи до професійної діяльності на засадах компетентнісного підходу [Текст] : дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 / Дем'янчук Михайло Ростиславович ; Держ. прикордон. служба України, Нац. акад. Держ. прикордон. служби

України ім. Богдана Хмельницького. – Хмельницький, 2015. – 333 с. **6. Куртась С. А.** Сьогодення магістратури / С. А. Куртась // Український науково-практичний журнал // Магістр медсестринства. – Житомир: Полісся. – 2010. Вип. 1 (4). – С. 24–28.

7. Лукашук І. М. Особливості підготовки майбутніх медичних сестер на основі міжпредметних зв'язків при вивченні хіміко-біологічних дисциплін / І. М. Лукашук // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: [зб. наук. праць] / [редкол.: Т. І. Суценок (голов.ред.) та ін.]. – Запоріжжя: КПУ, 2015. – Вип. 43 (93). – С. 200–208.

8. Лукашук І. М. Теоретичні засади формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер у медичному коледжі / І. М. Лукашук // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – 2015. – Вип. 1. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnadps_2015_1_11.pdf

9. Лукашук І. М. Міжпредметні зв'язки у підготовці майбутніх медичних сестер у медичному коледжі / І. М. Лукашук // Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія «Педагогіка. Соціальна робота». 2014. – № 33. – С. 108–111.

10. Махновська І. Р. Професійна підготовка магістрів сестринської справи в умовах ступеневої освіти [Рукопис]: дис. на здоб. наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04 / Махновська Ірина Романівна; М-во освіти і науки України, Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка. – Житомир, 2015. – 312 с.

11. Методика формування професійної компетентності медичних сестер у процесі їх практичної підготовки / Інна Губенко, Ірина Радзівська, Людмила Бразалій. Сайт FAMILY DOCTOR. Режим доступу: <http://family-doctor.com.ua/metodika-formuvannya-profesijnoyi-kompetentnosti-medichnih-sester>

12. Педагогіка: [учеб. посіб. для студентів пед. учебных заведений] / В. А. Слостенин, И. Ф. Исаев, А. И. Мищенко, Е. Н. Шиянов. – [3-е изд.]. – Москва, 2000. – 512 с.

13. Радзівська І. В. Формування професійної компетентності майбутніх медичних сестер у процесі вивчення фахових дисциплін: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук / І. В. Радзівська. – Київ: 2011. – 28 с.

14. Совместная работа на благо здоровья: доклад о состоянии здравоохранения в мире, 2006. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.who.int/publications/list/whr_2006_overview/ru/index.html

15. Шарлович З. П. Формування професійно-педагогічної компетентності медичних сестер сімейної медицини в процесі фахової підготовки: дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» [Електронний ресурс] / З. П. Шарлович; Житомирський державний університет імені Івана Франка. – Житомир, 2015. – Режим доступу: http://eprints.zu.edu.ua/18684/1/dys_Sharlovych.pdf

УДК 378.1

Віра Мурашківська

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ПЕРШОКУРСНИКІВ ДО УМОВ НАВЧАННЯ У ВНЗ НА ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЯХ

Мурашківська В. П. Аналіз проблеми адаптації першокурсників до умов навчання у ВНЗ на технічних спеціальностях.

У статті розглянуто деякі аспекти адаптації студентів першого курсу до умов навчання у ВНЗ на технічних спеціальностях. Визначено основні труднощі і чинники (як позитивні, так і негативні), які впливають на процес адаптації першокурсників. Адаптація студентів до умов навчання у ВНЗ на технічних спеціальностях являє собою багаторівневий процес, який включає складові елементи соціально-психологічної адаптації та сприяє розвитку інтелектуальних і особистісних можливостей студентів. Необхідно застосовувати нові освітні технології, які орієнтовані на саморозвиток, самовиховання і самореалізацію студентів, які навчаються на технічних спеціальностях.

Ключові слова: адаптація, адаптаційний період, дослідження, навчальна адаптація, першокурсник, проблема, чинники, труднощі адаптації.